

LUKEMISTO

Lukemisto jakautuu tekstien sisältämän kielellisen aineksen puolesta kolmeen osioon. Ensimmäinen (1.) sisältää substantiivien, adjektiivien, pronomien ja numeraalien taivutusta sekä verbien preesensmuotoja. Toinen osa (2.) edustaa poleemista tyyliä ja alkuperäistä, ei-käännettyä slaavilaista kirjallisuutta. Kolmas osa (3.) koostuu kreikasta käännettyistä Uuden Testamentin teksteistä, joissa kieli näyttäytyy kaikessa kompleksisuudessaan. Kappale 3.4. on annettu kyrillisessä asussa, kappale 3.6. glagoliittisessa.

Tekstien oikeinkirjoitus ja morfologia on normalisoitu *Muinaiskirkkoslaavin käsikirjan* kuvausta vastaavaan muotoon. Alkuteksteissä esiintyvät merkit *ü* (glagolitsan Ѹ , kyrillitsan *Ѹ*) ja *θ* (glagolitsan ja kyrillitsan θ) on kuitenkin säilytetty, samoin kuin muutkin erikoismerkit silloin, kun niitä käytetään numeerisessa funktiossa. Glagoliittisissa ja kyrillisissä osioissa on lisäksi säilytetty alkuteksteissä esiintyvä kaksitahoinen merkintä vokaaleille *i* (glagolitsan Ѡ , ѡ , kyrillitsan *Ѡ*, *ѡ*) ja *o* (glagolitsan Ѣ , ѣ , kyrillitsan *Ѣ*, *ѣ*). Glagoliittisessa tekstissä on myös huomattava, että kyrillisiä merkkejä *Ѡ* ja *ѡ* vastaavat Δ (kyrillinen *Ѡ*) ja Э (kyrillinen *Ѣ*).

Käsikirjoitukset EUCHOLOGIUM SINAITICUM (1.3.) ja CODEX ZOGRAPHENSIS (3.) ovat glagoliittisia. Näiden tekstien latinalaisessa translitteraatiossa noudatetaan kirjainten glagoliittisia lukuarvoja. Osa 2. (*O pismenexъ*) perustuu kyrilliseen alkutekstiin, joten translitteraation kirjaimilla on kyrilliset arvot.

1. Nominien ja pronomien taivutusta, verbien preesensmuotoja

1.1. Irtolauseita

1. *dijavolъ reče Isusu · ašte synъ jesi božьjъ гъci da kamenъje se xlěbi bađatъ.*
2. *blaženi ništiji duxomъ jako těxъ jestъ cēsarьstvo nebesъskoje · blaženi krotъci jako ti naslědětъ zemlǎ.*
3. *vъsěkъ jъže vъzъgītъ na ženǎ sъ roxotъjǎ uže ľuby tvoritъ sъ њeјǎ vъ sгьдъci svojemъ.*
4. *ašte že oko tvoje sъblažňajetъ tę istъkni je i otъvъgĭ otъ sebe.*

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

5. ašte kъto tę udaritъ vъ desnaja lanitą obrati jemu i drugaja.
6. jegda ubo sъtvoriši milostyhą ne vъstrąbi přeđъ soboja · jako tvoreť ipokriti vъ sъnъmištixъ.
7. otъpusti namъ dlъgy našę jako i my otъpuštajemъ dlъžbnikomъ našimъ.
8. azъ ubo kъštą vy vodoja a tъ kъstitiъ vy duxomъ svęťjimъ.
9. posřeđe že vasъ stojitъ jegože vy ne vēste.
10. otъ Nazareta možetъ li čъto dobro byti.
11. mađriši sę slovesy svojimi mъne jako tacęmi slovesy ubęžati imaši mъsti.
12. udobęje bo jestъ velъbądu skvozě igъlině uši proiti neže bogatu vъ cęsaręstvęje božъje vъniti.
13. jъže ľubiti otъca li materъ rače mene něstъ mene dostojъnъ.
14. ne branite dětъmъ priti kъ mъně · tacęxъ bo jestъ cęsaręstvo nebesъskoje.
15. vъzdadite ubo kesarova kesarevi i božъja bogu.
16. slępъ že slępъca ašte voditъ oba vъ jamą vъpadete sę.
17. glasъ nogu etera slyšą kъ namъ grędašta.
18. buja slovesa glagoľeši i blędi mъnogy.
19. radujъ sę Marije · gospođъ sъ toboja · blagoslovľena ty vъ ženaxъ i blagoslovľenъ plodъ čřeva tvojego.
20. ty bo skorъcъ jesi i ne pečeši sę ni o ženě ni o dětъxъ nъ čistъ jesi.
21. ne pomętajъte bisъgъ vašixъ přeđъ svinъjami.

1.2. Ohjeita katumisesta (Euchologium Sinaiticum)

a) Väkivalta- ja henkirikoksista

ašte kъto razbojъ sъtvoritъ :i: ľeť da pokajetъ sę vъ inojъ oblasti. toli po tomъ da prijęť bądetъ vъ svoje otъčъstvo ašte bądetъ pravъdъno pokajalъ sę o xlěbě o vodě · i da poslušъstvujetъ jemu episkorpъ i popove vъ nixъže jestъ pokajalъ. ašte li bądetъ nedobře pokajalъ sę to da ne prijęť bądetъ vъ svoje otъčъstvo.

ašte kъto razbojъ sъtvoritъ ne xotę :g: ľeť da pokajetъ sę · :b: otъ nixъ o xlěbě o vodě.

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

ašte kыto otrovenъja radi pogubitъ člověka :d: lěť da pokajetъ · :b: otъ níxъ o xľěbě o vodě.

ašte kotoraja žena otročę udavitъ :b: lěť da pokajetъ sę · :a: o xľěbě o vodě.

ašte kыto prostъ Ľudinъ vrazъda imy udaritъ člověka i okъnavitъ jъ :i: dъnъ da pokajetъ sę.

ašte kotoraja žena blađъ sъtvořši toli prokazitъ otročę vъ sebě :i: lěť da pokajetъ sę · :b: otъ níxъ o xľěbě o vodě.

b) Sukupuolirikkeistä

ašte kotorъjъ pričъtnikъ sodomъskъjъ blađъ sъtvoritъ :i: lěť da pokajetъ sę · :b: otъ níxъ o xľěbě o vodě.

ašte kotorъjъ pričъtnikъ blađъ sъtvoritъ sъ tuždejā ženojā li sъ děvicejā :b: lěť da pokajetъ sę o xľěbě o vodě. ašte li jestъ dijakъ li čъnъsъ :g: lěta da pokajetъ · :b: otъ níxъ o xľěbě o vodě. ašte li jestъ episkurъ to da izvrъžetъ sę sana i :i: lěť da pokajetъ sę.

ašte kotorъjъ bělogizъsъ ženā imy toli sъ tuždejā blađъ sъtvoritъ ili sъ děvicejā :g: lěta da pokajetъ · :b: otъ níxъ o xľěbě o vodě.

ašte kыto sъ čъnisejā blađъ sъtvoritъ :b: lěť da pokajetъ sę o vodě o xľěbě. ašte kыto samъ vъ sę blađъ tvoritъ lěto da pokajetъ sę.

ašte kыto roxotъ imy ili ľakavъstvomъ tuždā ženā priimetъ :b: lěť da pokajetъ sę · :a: o xľěbě o vodě.

ašte kotorъjъ pričъtnikъ sъ četvrěnogomъ blađъ sъtvoritъ :i: lěť da pokajetъ sę ašte ženy ne imatъ. ašte li ženā imatъ :gi: lěta da pokajetъ sę.

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

ašte kыto sъ raboјa blаdъ sъtvoritъ toli roditъ dѣtištъ da svoboditъ rabą tą i postitъ sę lѣto jedino.

c) Omaisuusrikoksista

ašte kыto ukradetъ glavъno čyto ili skotъ ili domъ rodъkorajetъ ili čyto dobro gъelo drago ukradetъ :d: lѣtъ da pokajetъ sę. a li malo čyto ukradetъ :b: lѣtѣ da pokajetъ sę.

ašte kыto čъrnica ukradetъ :b: lѣtѣ da postitъ sę o xlѣbѣ o vodѣ · a ježe jestъ ukralъ da dastъ ništъjimъ.

ašte kыto domъ zažežetъ li gumъno :d: lѣtъ da pokajetъ sę o xlѣbѣ o vodѣ.

ašte kыto bѣdoјa sъnѣdъno čyto ukradetъ da postitъ sę :k: dъnъjъ. ašte li jestъ dѣtъskъ :d: dъnъ da postitъ sę.

d) Väärästä todistuksesta

ašte kыto proklinajetъ sę :d: lѣtъ da pokajetъ sę. ašte kыto nađъmi kъnetъ sę :b: lѣtѣ da pokajetъ sę.

e) Pakanallisesta menosta

ašte kotoгъjъ ropъ li pričъtъnikъ upijetъ sę :i: dъnъ da pokajetъ sę. ašte li jestъ bѣlorizъcъ :d: dъnъ da pokajetъ sę. ašte kыto druga svojego upojitъ do raga da postite sę oba :d: dъnъjъ.

ašte kыto upivъ sę oblujetъ :ē:ti dъnъ da postitъ sę o xlѣbѣ o vodѣ. ašte li dijakъ jestъ :d: dъnъ da postitъ sę.

f) Muuta

ašte kыto mъzda vъzъmetъ otъ kogo postiti sę za њъ · ašte vѣdy se sъtvoritъ jestъ da alъcetъ za sę jeliko i za onogo · i ježe jestъ vъzълъ da dastъ ništъjimъ. jako tuždę grѣxy vъzemlѣtъ nѣstъ lѣpo da imenujety sę xristovъ rabъ.

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

ašte komu umьretь dѣtišть nekъštenь za lѣnostь :b: lѣtě da pokajetь sę o xlěbě o vodě.

ašte kъto ne sъxranitь brašъnъca · toli myšь jęgo vъkusitь ili sъtьretь sę :k: dъnъ da postitь sę. ašte kъto prolějetь otъ svętyję čašę vъ vtěmę prěnošęnjju :d: dъnъ da postitь sę · ašte li po prěnošęnji prolějetь :k: dъnъ da postitь sę.

ašte kъto gněvajetь sę na bratra svojęgo · jelikože dъnъ gněvъ drъžitь toliko da postitь sę o xlěbě o vodě. ašte kъto bratra svojęgo vъ gněvъ proklynetь i raky vъzlubitь :ž: dъnъ da pokajetь sę o xlěbě o vodě.

ašte kъto vъ cъkъve sъrę · toli jemu vragъ blaznъ prinesetь vъ sъně · :d: dъnъ da postitь sę i da poklonitь sę na dъnъ :r:.

ašte kъto aľkati ne možetь da isprojetь :k: psalmъ i :ğ: ašte li ne umějetь da dastь cęta. ašte li ne imatь cęty to da otъ brašъna ježe imatь da dastь.

1.3. Ohjeita kielenkäytöstä (Codex Suprasliensis)

da imatь ubo i oko ustavnъ i měra da ne bez uma naskačetь na vъse ježe viditь · i językъ stěna da imatь da ne vařajetь uma. togo bo dělъma i zaбы i ustъně na utvъždenъje języka sъtvoęny sať · da nikoliže vъprostą utvъzъ językъ dvъgъjъ izidetь. nъ jegda sebě dobrě ustrojitь tьgda sъ vъsejā krasotojā da isxoditь i taka slovesa da iznositь da dastь blagodětь slyšęštъjimъ i to da vęštajetь ježe na uspěxъ jestь slyšęštъjimъ.

2. O pismenexъ: Puolustuspuhe slaavilaiselle kirjallisuudelle

Munkki Xrabrin vastalause niille, joiden mielestä slaavi ei sovellu Jumalan sanan levittämiseen. Teksti on säilynyt useina käsikirjoituksina, joista yksikään ei ajallisesti edusta muinaiskirkkoslaavia (vanhin kopio 1300-luvun puolivälistä). Teksti sisältää kuitenkin viitteitä siitä, että originaali on kirjoitettu 900-luvun alkupuolella.

2.1. Slaavit saavat kirjakielen

Tekstissä annetaan mielenkiintoisella tavalla ymmärtää, että slaavia olisi ennen glagoliittisen aakkoston luomista merkitty muistiin latinalaisilla ja kreikkalaisilla kirjaimilla. Tällaisia tekstejä ei tunneta.

prežde ubo slověne ne iměaxa kńigь nъ čьtami i rězami čьtěaxa i gataaxa pogani sašte. kрьstivъše že se rimъskujimi i grьčъskujimi pismeny naždaaxa se pьsati slověnskā rěčь bez ustrojěnja. nъ kako možetъ se pьsati dobrě grьčъskujimi pismeny · bogъ ili životъ ili ģĕlo ili crьky ili čajanъje ili širotā ili jadъ ili ađu ili językъ i ina podobьnaja simъ. i tako běšę mьnoga lěta.

po tomъ že člověkoľubьcъ bogъ strojejъ vsě i ne ostavľajejъ člověča roda bez razuma nъ vsě kъ razumu privedę i sьrasenъju pomilovanъ rodъ slověnskъ posъla jimъ svętajego Konstantina filosofa naricajemajego Kirila maža pravьdьna i istinьna i sьtvori jimъ pismena tri desęte i osmъ · ova ubo po činu grьčъskъjixъ pismenъ ova že po slověnskęjъ rěči.

se že sať pismena slověnskaja. sice ja podobajetъ pьsati i glagolati · a · b · v · g · i pročaja.

2.2. Ovatko slaavilaiset kirjoitukset Jumalan sanan arvoisia?

Joidenkin mielestä slaavilaiset kirjaimet eivät soveltuneet Jumalan sanan julistukseen, koska niitä ei ollut luotu aikojen alussa kuten heprealaiset, latinalaiset ja kreikkalaiset kirjaimet. Xrabr muistuttaa, että kreikkalaisetkin kirjoittivat aluksi foinikialaisilla kirjaimilla, joista kreikan aakkosto on kehittynyt.

Tekstissä viitataan kreikan kirjaimiston ja kreikkalaisten kirjoitusten syntyyn. Palamedes on tradition mukaan kirjainten keksijä. Kadmos perusti Theban ja “keksi” foinikialaiset kirjaimet. Simonides ja Epikharmos olivat varhaisia kreikkalaisia kirjailijoita (500-400 eKr.). Dionysios Traakialainen oli kuuluisa grammatikko.

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

Perimätiedon mukaan seitsemänkymmentä miestä käänsi 2. vuosisadalla eKr. Vanhan Testamentin hepreasta kreikaksi. Tästä käännöksen nimi Septuaginta (latinaa: ‘seitsemänkymmentä’). Akylas ja Symmakhos olivat juutalaisia ebioniiitteja, kerettiläisiä, jotka olivat omaksuneet joitakin keskeisiä oppeja kristinuskosta. He eivät olleet tyytyväisiä Septuagintaan, vaan käänsivät Vanhan Testamentin uudelleen hepreasta kreikaksi.

druĝiji že glagoľatŭ · čŭsomu že saťŭ slověňsky kŭnigy. ni togo bo jestŭ bogŭ sŭtvorilŭ ni to angeli ni saťŭ iždekonŭny jako židovŭsky i rimŭsky i elinŭsky jiže otŭ koni saťŭ i prijeťŭ saťŭ bogomŭ.

a druĝiji mŭneťŭ jako bogŭ samŭ jestŭ sŭtvorilŭ pismena i jako trŭmi jězyky povelěľŭ bogŭ kŭnigamŭ byti jakože vŭ evangelĵi pišetŭ · i bĕ dŭska napŭsana židovŭsky i rimŭsky i elinŭsky a slověňsky něstŭ tu · tĕmŭže ne saťŭ slověňskuju kŭnigy otŭ boga.

kŭ tĕmŭ čŭto glagoľemŭ ili čŭto gečemŭ kŭ tacĕmŭ bezumŭňjimŭ. obače gečemŭ otŭ svĕťŭjix kŭnigŭ jakože naučixomŭ se jako vŭsĕ byvajatŭ po řĕdu otŭ boga a ne otŭ inogo. něstŭ bo bogŭ sŭtvorilŭ židovŭska jězyka přĕžde ni rimŭska ni elinŭska nŭ sigŭskŭjŭ jimŭže i Adamŭ glagola i otŭ Adama do rotora i otŭ rotora doňdeže bogŭ razdĕli jězyky pri stŭprotvořenĵi. i jakože se jězyci rozmĕsišĕ tako i nravi i obyčaji i ustavi i zakoni i xytrosti na jězyky · egipŭtĕnomŭ že zemľemĕfenĵe a perŭsomŭ i xalŭdeomŭ i asireomŭ ĝvĕzdočŭtenĵe vľŭšŭvenĵe vračevanĵe čarovnĵa i vŭsĕ xytrostŭ človĕča · židovomŭ že svĕťŭjĕ kŭnigy vŭ nĭxŭže jestŭ pŭsano jako bogŭ nebo sŭtvori i zemľa i vŭsĕ jaže na nĕjŭ i človĕka i vŭsĕ po řĕdu jakože pišetŭ · elinomŭ že gramatikĵa ritorikĵa filosofĵa. nŭ přĕžde sego elini ne imĕaxa svojimŭ jězykomŭ pismenŭ nŭ finičŭskujimi pismeny pŭsaaxa svoĵa si řečŭ. i tako bĕšĕ mŭnoga ľĕta.

Panamidŭ že posľĕžde prišŭdŭ načŭnŭ otŭ alfy i vity šestŭ na desĕte pismenŭ tŭkŭmo elinomŭ obrĕte · priloži jimŭ Kadmŭ milisĵŭ pismena tri. tĕmŭže mŭnoga ľĕta devĕťŭja na desĕte pismenŭ pŭsaaxa. i po tomŭ Simonidŭ obrĕťŭ priloži dŭvĕ pismenĕ · Epixarijŭ že sŭkazatelŭ tri pismena obrĕte i sŭbŭra se jixŭ dŭva desĕti i četyri. po mŭnoĝĕxŭ že

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

лѣтѣхъ Dionisъ gramatikъ šestъ dvohlasъnjixъ obrĕte · po tomъ že drugъjъ рѣтъ · i drugъjъ tri pismena. i tako mъnoĝi mъnogy lĕty jedъva sъbrašę :li: pismenъ. po tomъ že mъnogomъ lĕtomъ minavъšemъ boŝbjemъ povelĕnjemъ obrĕte sę sedmъ desetъ maŝъ jiŝe прѣloŝišę otъ ŝidovъskajego na грѣъскъjъ językъ. a slovĕnъskyję kъnigy jedinъ svĕtъjъ Konstantinъ naricajemъjъ Kirilъ i pismena sъtvori i kъnigy прѣloŝi vъ malĕxъ lĕtĕxъ · a oni mъnoĝi. i mъnogy lĕty sedmъ jixъ pismena ustrojišę a sedmъ desetъ maŝъ прѣloŝenъje. tĕmъŝe slovĕnъskaja pismena svĕtĕjъša sātъ i ѣstъnjĕša · svĕtъ bo maŝъ sъtvorilъ ja jestъ · a грѣъskaja elini pogani.

aŝte li kъto reĉetъ jako nĕstъ ustrojilъ dobrĕ poŝeŝe sę postrajajātъ i jeŝte otъvĕtъ reĉemъ simъ · i грѣъsky takozde mъnogaŝdi sātъ postrajali Akila i Simaxъ i po tomъ ini mъnoĝi. udobĕje bo jestъ poslĕŝde potvoriti neŝe пръvoje sъtvoriti.

aŝte bo vъprosiŝi kъnigъĉъję грѣъskyję glagolę · kъto vy jestъ pismena sъtvorilъ ili kъnigy прѣloŝilъ ili vъ koje vrĕmę to rĕdъci otъ nixъ vĕdĕtъ. aŝte li vъprosiŝi slovĕnъskyję bukaĉę glagolę · kъto vy pismena sъtvorilъ jestъ ili kъnigy прѣloŝilъ to vъsi vĕdĕtъ i otъvĕštavъše rekať · svĕtъjъ Konstantinъ filosofъ naricajemъjъ Kirilъ · tъ namъ pismena sъtvori i kъnigy прѣloŝi i Methodъje bratrъ jego. sātъ bo jeŝte ŝivi jiŝe sātъ vidĕli jixъ. i aŝte vъprosiŝi vъ koje vrĕmę to vĕdĕtъ i rekať jako vъ vrĕmena Mixaila ĉesaĉa грѣъska i Borisa kъneĝa blъgarъska i Rastislava kъneĝa moravъska i Kocъla kъneĝa blatъnъska vъ lĕto ŝe otъ sъzъdanъja vъsego mira :ĝtĕg: sātъ ŝe i ini otъvĕti jeŝe reĉemъ a nynĕ nĕstъ vrĕmę. takъ razumъ bratrъje bogъ jestъ daľ slovĕnomъ jemuŝe slava i ѣstъ i drŝava i pokloĕnĕje nynĕ i prisno i vъ beskonъĉnyję vĕky. aminъ.

3. Otteita uudesta testamentista (Codex Zographensis)

Kappaleissa on yhdistetty materiaalia Matteuksen, Markuksen ja Luukkaan evankeliumeista.

3.1. Jeesuksen syntymä (joulu-evankeliumi)

bystъ ŝe vъ dъni ty · izide povelĕnъje otъ kesaĉa Avъgusta napisati vъsa vъselĕnaja. se narъsanъje bystъ vladaŝtu Sirijeja Kirinъju. i idĕaxa vъsi kъŝdo narъsati sę vъ svojъ

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

gradъ. vъzide že i Iosifъ otъ Galileję grada nazaretъska vъ Ijudejā vъ gradъ davidovъ jъže naricajetъ se Vitъleemъ zaňe bēaše otъ domu i otъčstvъja davidova · narъsati se sъ Marijejā obračenojā jemu ženojā saštejā neprazdъnojā. bystъ že jegda byste tu · isplъniše se dъňje roditi jejъ. i rodi synъ svojъ pъrvěňe sъ i povitъ jъ i položi jъ vъ jaslъxъ zaňe ne bē jima mēsta obitělna.

i bēaxā pastyfi vъ tojъžde straně bъdēšte i strēgašte stražā noštъnaja o stadě svojemъ. i se angelъ gospodъň sta vъ nixъ i slava gospodъňa osija je · i ubojaše se straxomъ velъjemъ. i reče jimъ angelъ · ne bojite se · se bo blagověstvujā vamъ radostъ velъja jaže bādetъ vъsěmъ lūdъmъ. jako rodi se vamъ dъňe sъpъasъ jъže jestъ xristosъ gospodъ vъ gradě davidově. i se vamъ znamenъje · obreštete mladъňe sъ povitъ ležēstъ vъ jaslъxъ. i vъnezaapa bystъ sъ angelomъ mъnožystvo vojъ nebesъskъjixъ xvalēštъjixъ boga i glagolāštъjixъ · slava vъ vyšňjixъ bogu i na zemli mirъ · vъ člověcěxъ blagovoľenъje. i bystъ jako otida otъ nixъ angeli na nebo · pastyfi řešę drugъ kъ drugu · pъidēmъ ubo do Vitъleema i vidimъ glagolъ sъ byvъšъjъ jъže gospodъ sъkaza namъ. i pida podvigъše se i obrēta Marija že i Iosifa i mladъňe sъ ležēstъ vъ jaslъxъ. viděvъše že sъkazaše o glagolě glagolanějemъ jimъ. i vъsi slyšavъše jъ diviše se otъ glagolanъjixъ otъ pastyfi kъ nimъ. Marija že sъblūdaaše vъse glagoly sъje sъlagajašti vъ sъdъci svojemъ. i vъzvratišę se pastyfi xvalēšte i slavēšte boga · o vъsěxъ jaže slyšaše i viděše · jako glagolano bystъ kъ nimъ.

3.2. Jeesus aloittaa julistustyön ja kutsuu mukaansa oppilaita

Otъtoli načętъ Isusъ propovēdati i glagolati · pokajъte se približi bo se cēsarъstvъje nebesъskoje. xodę že pri mofi galilějъscějemъ vidě dъva bratra Simona naricajaštajego se Petra i Andrějā bratra jęgo vъmētajašta mrěžę vъ mofe · bēašete bo rybafa. i glagola jima · grēdēta vъ slēdъ mene · i sъtvořā vy člověkomъ lovъca. ona že abyje ostavlъša mrěžę po nēmъ idoste. i pъšdъ tādě vidě ina dъva bratra Ijakova zavedeova i Ioana brata jemu vъ korabli sъ Zavedeomъ otъcemъ jęju zavęzajašta mrěžę svoję i vъzvъja ja. ona že abyje ostavlъša korabli i otъca svojego po nēmъ idoste. i proxoždaaše vъsa Galilejā Isusъ uče na sъňmištixъ jixъ i propovēdaje evangelъje cēsarъstvъja i cělę vъsěkъ nedagъ i vъsęka jęgā vъ lūdъxъ. i izide sluxъ jęgo vъ vъsejъ Siriji i privěse jemu vъse bolešteje

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

različnyjimi nedagy i strastmi održimy i běsnyję i męšęčnyję zly nedagy imašte i oslablęny žilami i icęli ję. i po nęmь idoše narodi męnođi oť Galileję i Dekapolęja i oť Ijerusalima i iz Ijudeję i sь onogo polu Iorđdana.

3.3. Jeesus opettaa kansaa (vuorisaarna)

Uzbręvъ že narody vъzide na gorą · i jako sęde pristapiše kъ nęmu učenici jęgo. i otvęzъ usta svoja učaše ję glagolę ·

blaženi ništiji duchomъ · jako tęxъ jestъ cęsarъstvo nebesъskoje. i blaženi plačašteji · jako ti utęšetъ sę. blaženi krotъci · jako ti naslędetъ zemlę. blaženi alъčašteji i žeždašteji pravdy radi · jako ti nasytętъ sę. blaženi milostiviji · jako ti pomilovani bađatъ. blaženi čistiji sгъdъsemъ · jako ti boga uzbrętъ. blaženi sъmifajašteji · jako ti synove božьji narekať sę. blaženi izgъnani pravdy radi · jako tęxъ jestъ cęsarъstvo nebesъskoje.

blaženi jeste jegda ponosętъ vamъ i iždenať vy · i rekať vъsękъ zъlъ glagolъ na vy · lъžašte mene radi. radujъte sę i veselite sę · jako mъzda vaša męnoga jestъ na nebesъxъ. tako bo izgъnaše proroky · jiže běše přęžde vasъ. vy jeste solъ zemlї. ašte že solъ obujajetъ · čimъ osolitъ sę · ničъsomuže bađetъ kъ tomu. da isypana bađetъ i popirajema človęky. vy jeste svęť miru · ne možetъ gradъ ukryti sę vгъxu gory stoję · ni vъžagajať svętilьnika i postavlajať jęgo podъ spądomъ · nъ na svęšťnicę · i svętitъ vъsęmъ jiže vъ xramině sať. tako da prosvętitъ sę svęť vašъ přędъ človęky · da uzbrętъ dęla vaša dobraja · i proslavętъ oťca vašęgo jъže jestъ na nebesъxъ.

3.4. Jumalan huolenpito

СЕГО РАДН ГЛАГОЛІЖ ВАМЪ · НЕ ПЪЦЪТЕ СѦ ДОУШЕИЖ СВОКИЖ ЧЪТО ЮСТЕ ІЛН ЧЪТО ПНКТЕ НН ТЪЛОМЪ ВАШНМЪ ВЪ ЧЪТО ОБЛЪЧЕТЕ СѦ · НЕ ДОУША ЛН БОЛЪШН КСТЪ ПНЩѦ І ТЪЛО ОДЕЖДѦ. ВЪЗЪРНТЕ НА ПЪТНЦѦ НЕБЕСЬСКЫѦ КАКО НЕ СЪИЖТЪ НН ЖЪИЖТЪ НН СЪБНРАИЖТЪ ВЪ ЖНТЪННЦЪ І ОТЬЦЪ ВАШЪ НЕБЕСЬСКЪН ПНТЪКТЪ Ѧ · НЕ ВЪ ЛН ПАЧЕ ЛОУЧЪШН ІХЪ КСТЕ. КЪТО ЖЕ ОТЬ ВАСЪ ПЕКЪ СѦ МОЖЕТЪ ПРНЛОЖНТН ТЪЛЕСЕ СВОКЪМЪ ЛДКЪТЪ КДННЪ. І О ОДЕЖДН ЧЪТО СѦ ПЕЧЕТЕ · СЪМОТРНТЕ ЦВЪТЪ СЕЛЪНЪІХЪ КАКО РАСТЪТЪ ·

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

plačášte se i kličášte mnoho. i vřšedř glagola jimř · čyto mlřvite i plačete se · otrokovica něstř umřla nř sřpítř. i řagaaxá se jemu · onř že izgřnavř vřse rojěť otřsa otrokovicí i materř i jiže běšě sř řimř i vřnide jřdeže bě otročě ležě. i imř za řaká otrokovicá glagola jeřj · talitakumř · ježe jestř sřkazajemo · děvice tebě glagořá vřstani. i abřje vřsta děvica i řoždáaše · bě bo lětoma :bi: · i užasnášě se užasomř velřjemř. i zapřěti jimř da nikřtože ne uvěstř sego. i reče · dadite jeřj jasti.

3.9. Jeesus soimaa Galilean kaupunkeja

třgda načěť Isusř ponositi gradomř vř řixěže byšě mřnožajěšě sily · zaňe ne pokajašě se. goře tebě Xorazinř · goře tebě Vitřsaida · jako ašte vř Tirě i Sidoně bišě sily byly · byvřšejě vř vašř · dřevlé ubo vř vřřetiřti i ropelě pokajali se bišě. obače glagořá vamř · Tiru i Sidonu otřgradněje řadetř vř dřň sřđňňjř neže vama. i ty Kaperřnaumř vřznesřjř se do nebesř do ada sřnideři zaňe ašte vř Sodoměxř bišě sily byly · byvřšejě vř tebě · přěbyly bišě do dřňsřňájego dřne. obače glagořá vamř jako zemři sodomřsčě otřgradněje řadetř vř dřň sřđňňjř neže vamř.

3.10. Saako sapattina parantaa

i přěxodě otřřadě Isusř pride na sřňmiřte jixř. i se člověķ bě tu řaká imy suřá i vřprosišě jř glagořášte ašte dostojitř vř řabotá čěliti · da na řň vřzglagořáť. onř že reče jimř · křto jestř otř vašř člověķ jřže imatř ověčě jedino · i ašte vřpadetř se vř jamá ne izřmetř li jeho. kolřmi ubo lučřjř jestř člověķ ověčete · těmřže dostojitř vř řabotá dobro tvoriti. třgda glagola člověķu · prostřri řaká tvořá · i prostřřě řř řaká i utvřđi se jemu · i bystř čěla jako i dřugaja.

3.11. Jeesus ja Beelsebul

třgda privěšě jemu běšňnujašř se slěřř i něťř i icěli jř jako slěřř i gluxř i glagolaše i glěđaaše. i dřvřlaaxá se vřsi narodi glagořášte · jeda sř jestř sypř davidovř. řarisěji že sřřřavřšě řešě · velřžěvolř imatř · o křněgi běšř izgonitř běsy. vědy že Isusř myslí jimř i reče jimř · kako možetř sotona sotoná izgřnati. ašte česarřstvo na se rozdělitř se ne možetř stati česarřstvo to. i ašte domř na se rozdělitř se ne možetř stati domř řř. i ašte sotona samř vřsta na se i rozděli se ne možetř stati nř konřčiná imatř · nikřto ne možetř

съсѣдѣ крѣпѣкаjego вѣщѣдѣ въ домѣ jeho расхытити · аште не прѣвѣје крѣпѣкаjego съвѣзетѣ и тѣгда домѣ jeho расхытитѣ. јѣже нѣстѣ съ тѣмнојѣ на мѣ јестѣ · и јѣже не събирѣјетѣ съ тѣмнојѣ растаѣјетѣ.

3.12. Jeesuksen oikeat omaiset

јѣште јему глаголашту кѣ народомѣ се мати и братрија jeho стојаахѣ вѣнѣ искаште глаголати јему. реѣе же етерѣ кѣ ѣнему · мати твоя и братрија твоя вѣнѣ стојѣтѣ хотѣште глаголати кѣ тебѣ. онѣ же отвѣштѣвѣ реѣе кѣ глаголаштујему · кѣто јестѣ мати моя и кѣто сѣтѣ братрија моя. и простѣтѣ рѣкѣ својѣ на ученикѣ својѣ реѣе · се мати моя и братија моя. јѣже бо аште творитѣ вола ѣтѣца моего јѣже јестѣ на небесѣхѣ тѣ братѣ мойѣ и сестра и мати јестѣ.

3.13. Jeesus käy kotikaupungissaan

Isusъ прѣидѣ отѣтѣдѣ и прѣишѣдѣ въ отѣѣствѣје своје уѣаашѣ јѣ на сънѣмишѣихѣ јихѣ · јѣко дѣвѣлаахѣ сѣ јему и глаголаахѣ · отѣкѣдѣ сему јестѣ прѣмадростѣ си и сила. не съ ли јестѣ тектононѣ сынѣ · не мати ли jeho нариѣјетѣ сѣ Marija и братрија jeho Ijakонѣ и Iosifъ и Simonъ и Ijuda. и сестры jeho · не вѣси ли вѣ насѣ сѣтѣ · отѣкѣду ubo сему вѣсѣ си сѣтѣ. и блажѣнаахѣ сѣ о ѣнемѣ · Isusъ же реѣе јимѣ · нѣстѣ пророкѣ бе ѣшти тѣкѣмо вѣ својемѣ отѣѣствѣји и вѣ domu својемѣ · и не сътвори ту силѣ тѣмногѣ за невѣрѣствѣје јихѣ.

3.14. Johannes kastajan mestaus

въ оно вѣремѣ слышѣвѣ Irodъ tetraarхѣ slухѣ христонѣ. и реѣе отрокомѣ својимѣ · се јестѣ Ioанѣ крѣстителѣ · тѣ вѣскрѣсе отѣ мртѣвѣјихѣ и сего ради силѣ дѣјѣтѣ сѣ о ѣнемѣ. Irodъ бо имѣ Ioанѣ съвѣза и вѣсѣди вѣ тѣмѣницѣ Irodijady ради · жѣны Filipa brata својего јѣко ожѣни сѣ јѣјѣ. глаголаашѣ бо јему Ioанѣ · не dostojитѣ ти имѣти жѣны Filipa bratra својего. Irodija же гнѣваашѣ сѣ на ѣнѣ и хотѣашѣ јѣ ubiti и не можаашѣ. Irodъ бо бојѣашѣ сѣ Ioana · вѣдѣу мажѣ правѣдѣна и свѣта · и хрѣнаашѣ јѣ и вѣ slастѣ jeho слушаашѣ. дѣни же byвѣшу рождѣства irodova tvoѣаашѣ веѣѣфѣ кѣнегѣмѣ својимѣ и тѣсѣтѣникомѣ и старѣјѣшинѣмѣ galilѣјѣскѣмѣ. и вѣщѣдѣши дѣшѣтери irodijadinѣ и плѣсѣвѣши и uгождѣши Irodovi и вѣзлѣжѣштѣјимѣ съ ѣнимѣ реѣе ѣсѣсѣ дѣвѣци · јѣгоже аште хоштеши дамѣ ти. она же ишѣдѣши реѣе кѣ матери својѣјѣ · ѣесо прошѣ · она же реѣе glavy Ioana крѣстителѣ. и вѣщѣдѣши абѣје съ тѣштѣнѣјемѣ кѣ ѣсѣсѣу проси глаголашти · хоштѣ да ми dasi сејѣси на блѣдѣ glavy Ioana

krъstiteľa. i priskrъbnъ bystъ cъsařъ za kletvy i vъzlezęštъjixъ sъ nímъ ne vъsxotě otъrešti se jejъ. i abyje posъlavъ cъsařъ vojina povelě prinesti glavaŋ jeho. onъ že šďď usěkną jъ vъ tьmьnici · i prinese glavaŋ jeho na blůď i dastъ děvici i děvica dastъ ja materi svojejъ.

3.15. Mikä saastuttaa ihmisen

tъgda pristapíšę kъ Isusovi jiže běaxą vъ Ijerusalimě kъnizъnici i farisěji glagolašte · počto učeniци tvoji přestapająť předajanję starъsъ · ne omyvająť bo račъ svojixъ jegda xlěbъ jaděť. i prizъnavъ že narody reče jimъ · slyšite i rozumějъte. ne vъxoděšteje vъ usta skvъnitъ člověka nъ isxoděšteje iz ustъ skvъnitъ člověka. ne u li rozumějete jako vъsěko ježe vъxoditъ vъ usta vъ čřęvo vъměštajęť se i afedronomъ isxoditъ. a isxoděštaja iz ustъ otъ sřďďca isxoděť i ta skvъněť člověka. otъ sřďďca bo isxoděť pomýšlěnjа zъlaja ubijъstva přělubodějanъja tatъby lъžesъvděnjа vlasvimija. si sať skvъněštaja člověka · a ježe neumъvenami račami jasti ne skvъněť člověka.

3.16. Saako mies jättää vaimonsa

i pristapľšę farisěji vъprašaaxą jъ ašte dostojitъ mažu ženą puštati · okušajašte jъ. onъ že otъvěštavъ reče jimъ · čto vamъ zapověď Mosi. oni že řešę · povelě Mosi kъnigy raspustъnyję napъsati i pustiti. i otъvěštavъ Isusъ reče jimъ · po žestosřďďju vašemu napъsa vamъ zapověď sъjа. a otъ načęla sъzъdanъju maža i ženą ja jestъ sъtvoritъ bogъ · sego radi ostavitъ mažъ otъca i materъ i prilěpitъ se kъ ženě svojejъ. i bądete oba vъ plъť jedinaŋ · těmъže užę něste đъva nъ plъť jedina. ježe ubo bogъ sъčetalъ jestъ člověckъ da ne razlačajęť. jъže bo ašte pustitъ ženą svoją i oženitъ se inoją přěluby tvoritъ na ną. i ašte žena pustivъši maža si i posagnetъ za inъ přěluby tvoritъ.

3.17. Jeesus varoittaa lainoppineista

i mъnođi narody poslušaaxą jeho vъ slastъ. i glagolaaše jimъ vъ učěnjі svojemъ · blůďete se otъ kъnizъnikъ xotěštъjixъ vъ odeždaxъ xoditi i cělovanъja na trъžištixъ i přęždesědanъja na sъnъmištixъ i přęvovъzlezěnjа na večęraxъ. pojadajašteji domy vъdovicъ i nepřęštevanjemъ daleče molěšte se siji priimať lišъšeje osąžděnję.

3.18. Lesken ropo

i sědъ Isusъ přemo gazofilakiovi viděvъ kako narodъ meštetъ mědъ vъ gazofilakijā · i mъnoži bogatiji vъmětaaxā mъnogaja. i prišъdъši jedina vъdovica uboga vъvъgъže dъvě leptě ježe jestъ kodrantъ. i prizъvanъ učeniky svoję reče jimъ · aminъ glagolā vāmъ · jako vъdovica si ubogaja mъnožaje vъsěxъ vъvъgъže vъmětajaštъjixъ vъ gazofilakijā. vъsi bo otъ izbytkā svojego vъvъgъgošē a si otъ lišěnjā svojego · vъse jeliko iměaše vъvъgъže · vъse žitъje svoje.

3.19. Jeesus häätää kauppiaat tempelistä

i vъšъdъ Isusъ vъ cъkъvъvъ načetъ izgoniti prodajaštējē i kupujaštējē vъ cъkъvve · i dъsky trъžbnikъ i sědala prodajaštъjixъ golābi isprovъže. i ne daděaše nikomuže mimonesti sъsādъ skvozě cъkъvъvъ. i ucaaše glagolē jimъ · něstъ li pъsano jako xramъ mojъ xramъ molitvě narečētъ sē vъsěmъ jězykomъ · vy že sъtvoriste jъ vъgъtъpъ razbojbnikomъ. i slyšašē kъnīžbnici i arxiereji i iskaaxā kako jъ bā rogubili · bojaaxā bo sē jęgo jako vъsъ narodъ divlāaxā sē o učěnjī jęgo.

3.20. Jeesukselta kysytään valtuuksia

vъ cъkъvve saštu jemu pridošē kъ nĕmu arxiereji i kъnīžbnici i starъci i glagolašē jemu · kojejā oblastjā se tvorīši li kъto ti dastъ oblastъ sějā da sice tvorīši. Isusъ že otъvěštavъ reče jimъ · vъpřošā i azъ vy jedinogo slovese · otъvěštajъte mi i reka vāmъ kojejā oblastjā se tvořā. kъštěnjje ioanovo otъkādu bē · sъ nebese li ili otъ člověkъ · otъvěštajъte mi. i myšlāaxā kъ sebě glagolāšte · ašte rečemъ sъ nebese rečētъ počъto ubo ne vĕrovaste jemu. ašte li rečemъ otъ člověkъ · bojaaxā bo sē lūdъjъ · vъsi bo iměaxā Ioana jako proroka. i otъvěštavъše glagolašē Isusovi · ne vĕmъ · Isusъ že otъvěštavъ glagola jimъ · ni azъ glagolā vāmъ kojejā oblastjā se tvořā.

3.21. Kysymys ylösnousemuksesta

pridošē sadukeji kъ nĕmu jīže glagolātъ ne byti vъskřěšěnjju i vъpřašaaxā jъ glagolāšte. učitelū · ne Mosi li narpъsa namъ jako ašte komu bratrъ umъretъ i ostavitъ ženā a čędъ ne ostavitъ · da poimetъ bratrъ ženā jęgo i vъskřěsitъ sĕmę bratra svojego. bē že sedmъ bratrъjē i pъvъnjъ rojē ženā i umirajē ne ostavi sĕmene · i vъtořъjъ rojētъ jā i umřētъ i tъ

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

ne ostavi sēmene · i tretъjъ takožde. i poješę ja sedmъ i ne ostavišę sēmene · poslěžde že vъsěxъ umrěť i žena. vъ vъskrěšenъje jegda vъskrěsnąť kotorujemu jixъ bądetъ žena · sedmъ bo iměšę ja ženą.

3.22. Lopun merkit

jegda že uslyšite brani i sluxy branъjъ ne užasajъte se · podobajetъ bo byti · nъ ne u konъčina. vъstanetъ bo językъ na języka i cěsarъstvo na cěsarъstvo i bądatъ traši po města i bądatъ gladi i meťeži. blúděte že vy se sami · přėdadetъ bo vy vъ sъněťja i na sъnъmištixъ bъjeni bądete i přėdъ vojevodami i cěsafi stanete mene radi vъ sъvėdětělъstvo jimъ. i vъ vъsěxъ języcěxъ podobajetъ přěžde propovědati se evangelъju. přėdastъ že bratъ bratra na sъmrtъ i otъcъ čėdo i vъstanąť čėda na roditeľa i ubijąť ję. i bądete nenavidimi vъsěmi imene mojego radi. gofe že neprazdъnъjimъ i dojěšťjimъ vъ ty dъni. molite že se da ne bądetъ běstvo vaše zimě. bądatъ bo dъnъje ti skrъbъni jako ne bystъ tako otъ načęla zъdanъju ježe sъzъda bogъ do nyně i ne bądetъ. i ašte ne bi gospodъ přėkratilъ dъnъjъ ne bi byla sъprasena vъsěka plъť · nъ izbъranъjixъ radi ježe izbъra přėkratitъ dъni. i ašte kъto tъgda řečetъ vamъ · sъde xristosъ se ovъde · ne iměte věry. vъstanąť bo lъžiji xъsti i lъžiji proroci i dadetъ znamenъja i čudesa da přělъstětъ ašte vъzmoğąť izbъranъję. nъ vъ ty dъni · po skrъbi tojъ · slъnъce pomračitъ se i luna ne dastъ světa svojego · i ģvězdy načъnąť sъ nebesa padati · i sily ježe sať na nebesъxъ podvižetъ se.

3.23. Jeesuksen surmaamisesta neuvotellaan

tъgda sъbъrašę se arxiereji i kъnίžъnici i starъci lъdъsciji na dvoгъ arxiereovъ naricajemajego Kaijafa. i sъvětъ sъtvorišę na Isusa da lъstъja imąť jъ i ubijąť jъ. glagolaaxą že · nъ ne vъ prazdъnikъ da ne mlъva bądetъ vъ lъdъxъ.

3.24. Jeesus voidellaan Betaniassa

Isusu že byvъšu vъ Vitanъji vъ domu prokaženajego · pristapi kъ nemu žena imąšti alavestъ mira draga · i vъzlija na glavą jęgo vъzležęšta. viděvъše že učenici jęgo negodovašę glagoląšte · česo radi gybelъ si. možaaše bo se miro prodano byti na mъnoğě i dano byti nišťjimъ. razuměvъ že Isusъ řeče jimъ · čъto truždajete ženą · dělo bo dobro

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

sъдѣла о тьнѣ. въsegda bo ništejĕ imate съ soboją · mene že ne въsegda imate. възlĭjavъšĭja bo si miro na tělo moje na pogrebennyĕ me съtvori. aminъ glagolą vamy · jъdeže ašte propovĕdano baĕdetъ evangelĭje se · въ въsemъ mirĕ reĕetъ se i ježe съtvori si. tъgda šъdъ jedinъ otъ oboju na desĕte naricajemъjъ Ijuda iskarĭotъskъjъ kъ arxiereomъ reĕe · ĕto xoštete mi dati i azъ vamy prĕdamъ jъ · oni že postavišĕ jemu :i: съrebrnyĕkъ. i otъtoli iskaaše podobъna vrĕmene da jъ prĕdastъ.

3.25. Pääsiäisateria

veĕeru že byvъšu възleže съ obĕma na desĕte uĕenikoma. i jadaštemъ jimъ reĕe · aminъ glagolą vamy · jako jedinъ otъ vasъ prĕdastъ me. i skrъbešĕte ĝĕlo naĕešĕ glagolati jemu jedinъ kъžъdo jixъ · jeda azъ jesmъ gospodi. onъ že otъvĕštavъ reĕe · omoĕjъ съ tъnoją въ solilo raĕaĕ · tъ me prĕdastъ. synъ že ĕlovĕĕskъjъ idetъ jakože jestъ pъsano o ĩemъ · gofe že ĕlovĕku tomu jimъže synъ ĕlovĕĕskъjъ prĕdanъ baĕdetъ · dobreje jemu bi bylo ašte se bi ne rodilъ ĕlovĕkъ tъ. otъvĕštavъ že Ijuda prĕdavъjъ jeho reĕe · jeda azъ jesmъ ravъvi · glagola jemu ty reĕe.

3.26. Jeesus ennustaa oppilaidensa luopumisen

i vъspĕvъše izidošĕ въ gorą eleonykają. tъgda glagola jimъ Isusъ · vъsi vy съblaznite se o tьnĕ въ съją noštъ · pъsano bo jestъ · poražą pastyřa i razidatъ ovъĕĕ stada. po vъskrъsnovenъji že mojemъ vařają vy въ Galileji. otъvĕštavъ že Petrъ reĕe jemu · ašte i vъsi съblaznetъ se o tebe azъ nikoliže ne съblažňą se o tebe. reĕe jemu Isusъ · aminъ glagolą tebe · prĕžde daže kurъ ne възglasitъ tri kraty otъvъržeši se mene. glagola jemu Petrъ · ašte mi se kľuĕitъ i съ toboją umrĕti ne otъvъrĕgą se tebe · takožde i vъsi uĕenici rešĕ.

3.27. Jeesuksen vangitseminen

i ješte glagoląštu jemu se Ijuda jedinъ otъ oboju na desĕte pride i съ ĩimъ narodъ tъnogъ съ oražъji i drъkolъmi otъ arxierejъ i starĕсъ ĩudъskъjixъ. dastъ že prĕdajejъ jeho znamenъje jimъ glagolĕ · jehože ašte lobъžą · imĕte jъ · to jestъ. i abyĕ pristapřĭ kъ Isusovi reĕe jemu · ravъvi ravъvi · togda pristapřĭše възložišĕ raĕĕ na Isusa i ješĕ jъ. i se jedinъ otъ saštъjixъ съ Isusomъ prostъrъ raĕaĕ izvlĕkъ nožъ svojъ i udari raba arxiereova i

urěza jemu uxo. tьgda glagola jemu Isusъ · vьzvratі nožъ svojъ vь svoje město · vьsi bo priimъše nožъ nožemъ rogybnatъ. li mьnitъ ti sę jako ne moga nyně umoliti oтca mojego i pristavitъ mьně vęšte li dьva na desęte legeona angelъ. vь tъ časъ reče Isusъ kъ narodomъ · jako na razbojьnika li izidoste sъ oražьjemъ i drьkolьmi jęti mę · po vьsę dьni sędęaxъ sъ vami vь cъkъve učę i ne jęste mę.

3.28. Jeesus suuren neuvoston edessä

oni že roimъše Isusa vedoše jь kъ Kaijafě arxieieovi jьdeže kьńižьnici i starьci sьbьraše sę. Petrъ že idęaše po ђemъ izdaleče do dvora arxieieova i vьšьdъ vьnatъ sędęaše sъ slugami vidęti kopьčina. arxieieji že i starьci i sьпьmъ vьsъ iskaaxъ lъža sьvdętelę na Isusa jako da ubijatъ jь · i ne obręta. i mьnogomъ lъžemъ sьvdętelęmъ pristarpъšemъ poslędъ že pristarpъša dьva sьvdętelę ręste · sь reče · moga razoriti cъkъvъ božьję i tьmi dьпьmi sьzьdati ja. i vьstavъ arxieiejъ reče jemu · ničesože li ne oтvęštavaješi čьto si na tę sьvdętelęstvujatъ. Isusъ že mьčaaše i oтvęštavъ arxieiejъ reče jemu · zaklinaja tę bogomъ živьjimъ da rečeši namъ ašte ty jesi xristosъ synъ božьjъ. glagola jemu Isusъ · ty reče · obače glagolę vamъ · oтselę uzьrite syna človęčьskajego sędęsta o desnaja sily i grędęsta na oblacęxъ nebesьskьjixъ. tьgda arxieiejъ rastъgъ rizu svoje glagolę jako vlasvimiję reče · čьto ješte trębujemъ sьvdętelę · se nyně slyšaste vlasvimiję jego · čьto sę vamъ mьnitъ. oni že oтvęštavъše ręše · povinьnъ jestъ sьmrťti. tьgda zaplъvaše lice jego i pakosti jemu dęjaše · ovi že za lanitę udariše glagolęšte · proгьci namъ xriste kьto jestъ udaгьjъ tę.

3.29. Pietari kieltää Jeesuksen

Petrъ že vьně sędęaše na dvorě i pristari kъ ђemu jedina rabyńi glagolęšti · i ty bę sъ Isusomъ galilějьskьjimъ. onъ že oтvгъže sę prędъ vьsęmi glagolę · ne vęmъ čьto glagolęši. išьdъšu že jemu vь vrata uzьrę jь drugaja i glagola jemu tu · i sь bę človękъ sъ Isusomъ nazaręninomъ. i paky oтvгъže sę sъ klętvoję jako ne znaja človęka. ne po mьnogu že pristarpъše stojęšteji ręše Petrovi · vь istinę i ty oтъ ђixъ jesi i besęda tvoja avę tę tvoritъ. tьgda načętъ rotiti sę i klęti sę jako ne znaja človęka · i abьje kuгъ vьzglasі. i pomęna Petrъ glagolъ isusovъ i reče jemu jako pręžde daže kuгъ ne vьzglasitъ tri kraty oтvгъžeši sę mene · i išьdъ vьпъ plaka sę goгьko.

3.30. Juudaksen loppu

jutru že byvšū sŕvĕť sŕtvorišĕ arxiereji i starŕci ĩudŕsciji na Isusa jako ubiti jŕ. i sŕvezavšĕ jŕ vedošĕ i pŕĕdašĕ pontŕskujemu Pilatu igemonu. tŕgda vidĕ Ijuda pŕĕdavŕjŕ jeho jako osadišĕ jŕ raskajavŕ sĕ vŕzvratĭ :i: sŕbrebŕnikŕ arxiereomŕ i starŕcemŕ glagoĭĕ · sŕgrĕšixŕ pŕĕdavŕ kŕvŕ nepovĭnŕnŕ · oni že rĕšĕ · čŕto jestŕ namŕ · ty uzŕiši. i povŕgŕ je vŕ sŕkŕve otide i ošŕdŕ vŕzvĕsi sĕ. arxiereji že pŕiimŕšĕ sŕrebro rĕšĕ · ne dostojŕno jestŕ vŕloŕiti jeho vŕ karŕvanŕ poŕeŕe cĕna kŕve jestŕ. sŕvĕť že sŕtvoŕšĕ kupišĕ jimŕ selo skŕdelŕnikovo vŕ pogŕebanŕje stranŕnŕjimŕ. tĕmŕže nareĕetŕ sĕ selo to selo kŕve do sego dŕne.

3.31. Jeesuksen kuulustelu

Isusŕ že sta pŕĕdŕ igemonomŕ. naĕĕšĕ na ŕŕ vaditi glagoĭšĕte · sego obrĕtohomŕ razvraštajŕšta jĕzykŕ našŕ i vŕzbraŕnajaŕšta dajati kesarĕvi danŕ · glagoĭetŕ sebe xrista cĕsarŕa byti. Pilatŕ že vŕprosi jŕ glagoĭĕ · ty li jesi cĕsarŕ ĩudeomŕ · onŕ že otŕvĕštavŕ reĕe jemu · ty glagoĭeši. Pilatŕ že reĕe kŕ arxiereomŕ i kŕ narodu · nikoŕeŕe viny ne obrĕtajŕ vŕ ĕlovĕĕ semŕ. oni že krĕpĭaaxŕ sĕ glagoĭšĕte jako razvraštajetŕ ĩudi uĕĕ po vŕsejŕ ĩjudeji · naĕŕnŕ otŕ Galilejĕ do sŕde. Pilatŕ že slyšavŕ vŕprosi ašĕ ĕlovĕkŕ galilĕjŕskŕ jestŕ. i rozumĕvŕ jako otŕ oblasti irodovy jestŕ posŕla jŕ kŕ Idoru · saŕtu vŕ ĩjerusalimĕxŕ vŕ dŕni ty.

3.32. Jeesus Herodeksen edessä

Irodŕ že vidĕvŕ Isusa radŕ bystŕ ŕĕĭlo · bĕ bo ŕelĕjĕ otŕ mŕnoga vŕĕmene vidĕti jŕ zaŕne slyšašĕ mŕnoga o ŕĕmŕ · i nadĕašĕ sĕ znamenŕje etero vidĕti otŕ ŕego byvajemo. vŕprašašĕ že jŕ slovesy mŕnogy · onŕ že niĕŕsoŕe ne otŕvĕštavaašĕ jemu. stojaaxŕ že arxiereji i kŕŕiŕŕnici prilĕŕno vadešĕte na ŕŕ.

3.33. Jeesus tuomitaan kuolemaan

Pilatŕ že sŕzvŕnavŕ arxierejĕ i kŕneŕĕĕe i ĩudi reĕe kŕ ŕimŕ · privĕste mi ĕlovĕka sego jako razvraštajŕšta ĩudi · i se azŕ išteŕavŕ jŕ pŕĕdŕ vami ne obrĕť nijedinoŕeŕe o ĕlovĕĕ semŕ viny jeŕe na ŕŕ vadite · nŕ ni Irodŕ. posŕlahŕ bo jŕ kŕ ŕemu · i se niĕŕtoŕe dostojŕno sŕmŕti tvoŕeno jestŕ o ŕĕmŕ. pokazavŕ ubo otŕpušĕtŕ jŕ.

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

na vsěkť že dnŕ velíkť obyčajŕ bĕ igemonu otřpuřtati narodu sřvřsřŕna jehože хотĕaxa. imĕaře že tьgda sřvřzřŕna naročita naricajemajego Varaava jьže bĕ za etera kramola byvřřařa vř gradĕ i ubijřstvo vřvřžĕnř vř tьmřnica. sřbřravřřemř že sĕ jimř reĕe jimř Pilatř · kogo xořtete otř oboju otřpuřta vamř · Varaava li ili Isusa naricajemajego xrista. vĕdĕaře bo jako zavisti radi prĕdařĕ jь. archiereji že i starřci naustiřĕ narody da isprořĕtř Varaava i Isusa pogubĕtř. otřvĕřtavř že igemonř reĕe jimř · kogo xořtete otř oboju otřpuřta vamř · oni že rĕřĕ Varaava. glagola jimř Pilatř · ĕřto že sřtvořa Isusa naricajemajego xrista · glagolařĕ jemu vsi da raspĕtř baĕetř. igemonř že reĕe jimř · ĕřto zřlo sřtvoři · oni že liře vřzřřiřĕ · propřni jь. vidĕvř že Pilatř jako niĕřsože uspřĕjetř nř raĕe mlřva byvajetř priimř voda umy raĕĕ prĕdř narodomř glagolĕ · nepovřnřnř jesmř otř křvĕ sego pravřdnřka · vy uzřrite. i otřvĕřtavřře vsi řudřje rĕřĕ · křvř jeho na nasř i na ĕĕĕxř nařixř. tьgda otřpusti jimř Varaava · Isusa že terř prĕdastř jь da jь raspřnať.

3.34. Jeesus sotilaiden pilkattavana

tьgda vojini igemonovi sřbřrařĕ na řŕ vsa spřra. i sřvřkřře jь xlamidoja ĕřvřenoja odĕřĕ jь. i sřpletřře vĕnřř otř třnřja vřzloziřĕ na glava jeho i třřtř vř desnica jeho · i pokloňřĕ sĕ prĕdř řimř na kolĕnu rařaaxa sĕ jemu glagolāřte · radujř sĕ ĕesařu řjudejřskř. i plinařřĕ na řŕ prijĕřĕ třřtř i bijaaxa jь po glavĕ. i jegda porařařĕ sĕ jemu sřvřřĕřĕ sř řego xlamida i oblĕřĕ jь vř rizu svoję i vedořĕ jь na raspĕtřje.

3.35. Jeesus ristiinnaulitaan

isxodĕřte že obrĕta ĕlovĕka kirinĕjřska imenřmř Simona · semu zadĕřĕ ponesti křřtř jeho. i priřřdřře na mĕřto naricajemoje Gelřgota ježe jestř naricajemo kranřjevo mĕřto dařĕ jemu piti osřtř sř zřĕřřa razmĕřřnř · i vřkuřř ne хотĕaře piti. propřnřřĕ že jь razdĕřřĕ rizu jeho metařĕ žřĕbřje. i sĕdřřĕ strĕřaaxa jь tu. narřsa že i titřľ Pilatř i položi jь na křřtř · bĕ že narřsano · Isusř nazarĕjř ĕesař řjudĕjřskř. sego že titřla tьnoři ĕiřĕ otř řjudĕjř jako blizř bĕ mĕřto grada jьdeže propĕřĕ Isusa. i bĕ narřsano evrejřsky i grĕĕřsky i latinřsky. glagolaaxa že Pilatovi archiereji řjudejřsci · ne piři ĕesař řjudĕjřskř. otřvĕřta Pilatř · ježe rřsaxř rřsaxř.

Jussi Halla-aho
Muinaiskirkkoslaavin lukemisto

тъгда распеşę съ нѣмъ дѣва разбойника · jedinogo o desnaja i jedinogo o ŝujaja. mimoxodeŝteji že xulaaxa jъ pokyvajaŝte glavami svojimi i glagolaŝte · uva · razafajejъ cъkъvъ i tъmi dъnъmi sъzidaje ja · sъpasi sebe aŝte synъ boŝъjъ jesi · sълѣzi съ kъsta. takozde že i arxiereji raĝajaŝte se съ kъniŝniky i starъci i farisѣji glagolaaxa. iny sъpase · sebe li ne moŝeŝi sъpasi · aŝte cѣsaŝ Izdrailevъ jestъ da sълѣzetъ nynѣ съ kъsta i vѣra imemъ jemu. toŝde že i razbojnika propѣtaja съ нѣмъ ponoŝaaŝete jemu. otъ ŝestyje že godiny tъma bystъ po vъsejъ zemli do devetyje godiny. pri devetѣjъ že godinѣ vъzъri Isusъ glasomъ velъjemъ glagole · eli eli lema zavaxtani · jeŝe jestъ boŝe boŝe mojъ vъskaja mę ostavi. eteri že otъ stojѣŝtъjixъ tu slyŝavъŝe glagolaaxa jako Pija zъvetъ. i abъje tekъ jedinъ otъ нѣxъ i pъimъ ĝaba parlъnъ ocъta i vъznъzъ na tъstъ paraĝaaŝe jъ. i proĉiji glagolaaxa · ostani da vidimъ aŝte pridetъ Pija sъpastъ jego · drugъjъ že pъimъ kopъje probode jemu rebra i izide voda i kъvъ. Isusъ že raky vъzъrivъ glasomъ velъjemъ isпусти duxъ.

i se kataretazma cъkъvъnaja razdъra se съ vyŝňajego kraja do niŝňajego na dъvoje · i zemla potъese se i kamenъje raspade se i grobi otvъzoŝe se i mъnoga tѣlesa poĉivajaŝъjixъ svѣtъjixъ vъstaŝe.